

Original Article

BIBLIOMETRIC PROFILE OF POSTGRADUATE THESIS ON CULTURAL TOURISM

KÜLTÜR TURİZMİ KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ

Gülsüm SADIK¹

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye, gulsumsadic@hotmail.com

Article Info:

Received : December 19, 2018

Revised : December 29, 2018

Accepted : December 30, 2018

Keywords:

*culture tourism
bibliometric analysis
post-graduate thesis*

Anahtar Kelimeler:

*kültür turizmi
bibliyometrik analiz
lisansüstü tezler*

ABSTRACT

In this study, it is aimed to bibliometrically examine the postgraduate thesis written in the field of cultural tourism between the years of 1990-2018. Another aim of the research is to reveal the general features of the literature on the cultural tourism and to provide convenience to researchers working on this area. For this purpose, 45 thesis including 38 graduate thesis, 6 doctorate thesis and 1 qualification in art published in the National Thesis Centre web site on culture tourism in 1990-2018 thesis tags; the type of the thesis, the language it was written, the year the thesis was published, the university, the institute, the department, the subject of study were examined in accordance with the parameters. The data related to the determined parameters were calculated as number and percentage. At the end of the study, it is seen that most thesis was written in 2017 and most doctoral thesis was written in 2015. Most graduate and doctorate thesis is written in Istanbul University.

ÖZET

Bu çalışmada kültür turizmi alanında 1990-2018 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Kültür turizmi konusunda alanyazının genel özelliklerini ortaya koymak ve bu alanda çalışacak araştırmacılara kolaylık sağlamak da araştırmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla, Ulusal Tez Merkezi internet sitesinde 1990-2018 yıllarında kültür turizmi konusunda yayınlanan 38 yüksek lisans tezi, 6 doktora tezi ve 1 sanatta yeterlilik tezi olmak üzere 45 tez, tez künyelerinde yer alan; tezin türü, yazıldığı dil, tezin yayınlandığı yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, çalışma konusu gibi parametreler doğrultusunda incelenmiştir. Belirlenen parametrelere ilişkin verilerin sayı ve yüzdeleri olarak hesaplamaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda en fazla yüksek lisans tezinin 2017 de en fazla doktora tezinin de 2015 yılında yazıldığı görülür. En fazla yüksek lisans ve doktora tezi İstanbul Üniversitesi'nde yazılmıştır.

© 2018 JOBDA All rights reserved

1 | GİRİŞ

Bibliyometrik çalışma ile belgelerin veya yayınların konu, yazar, yayın bilgileri gibi özelliklerin niceliksel olarak analizi yapılmakta ve elde edilen bibliyometrik verilere dayanarak ilgili disiplinlerde bilimsel iletişim sürecinin nasıl gerçekleştiği araştırılmaktadır (Umut ve Tonta, 2004).

Turizm, her geçen gün önem kazanan, ekonomiye büyük katkı sağlayan hizmet sektörüdür. Bu katkının büyüklüğü yalnızca turizm gelirlerinin yükselmesi ile sınırlı kalmamakta bu alanda araştırmaya ve teoriye dayalı çalışmalarını da ortaya çıkartmaktadır. Bu gelişmeler turizm alanında hazırlanan lisansüstü

tezlerin nicelik ve nitelik bakımından incelenmesini gerektirmektedir (Güçlü Nergiz, 2014: 212). Bibliyometri, turizm çalışmalarında giderek daha önemli bir konu haline gelmiştir. Bunun sebepleri, turizmin bir bilgi alanı olarak büyümesi, bireylerin, yayın kuruluşlarının ve kurumların turizm literatürüne katkısına olan ilgi, araştırma performansının değerlendirilmesidir (Hall, 2011:16).

Bu çalışmada kültür turizmi alanında 1990-2018 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik olarak analizi amaçlanmıştır. Lisansüstü çalışmalar, bir bilim dalının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma özgün olarak değerlendirilebilir. Çünkü yazın taramasında kültür

turizmi kavramını bibliyometrik açıdan inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Kültür turizmi konusunda yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, kültür turizminin turizm anabilim dalı içindeki yeri, önemi ve payının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Özel ve Kozak'ın (2012) de belirttiği gibi; turizmin farklı alt konu başlıklarında yapılacak olan bibliyometri çalışmaları, bu alanlara ilişkin kapsamlı bir bakış açısı sağlayarak alana katkıda bulunabilecektir. Dolayısıyla bu çalışmadan elde edilecek bulgular, kültür turizmi konusunda yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin genel görüntüsünü sayısal verilerle ortaya koyması ve bu alandaki boşluğu doldurması açısından önemli görülmektedir. Araştırmada Ulusal Tez Merkezi internet sitesinde 1990-2018 yıllarında kültür turizmi konusunda yayınlanan 38 yüksek lisans tezi, 6 doktora tezi ve 1 sanatta yeterlilik tezi olmak üzere 45 tez, tez künyelerinde yer alan; tezin türü, yazıldığı dil, tezin yayınlandığı yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, çalışma konusu gibi parametreler doğrultusunda incelenmiştir. Belirlenen parametrelere ilişkin verilerin sayı ve yüzdelik olarak hesaplamaları yapılmıştır.

2 | KÜLTÜR TURİZMİ

Kültür yaratıldığı topluma özgü olduğu için başka coğrafyalara taşınması ya da farklı toplumlar tarafından yaşanması mümkün değildir. Kültürün kendi yaşam alanında görülmesi ve yaşanması gerekmektedir. Bu durum turizm talebi yaratır. Kültür ve turizm arasındaki ilişki iki kavramın kapsamının doğal sonucu olarak ortaya çıkar. Kültür turizme neden olurken, turistler de gördükleri kültürden etkilendiği için kültür ve turizm ilişkisi iki yönlü ele alınmalıdır (Bahçe, 2011:10). Kültür turizmi sözcüğüne ilk kez 1980'li yılların başında Avrupa Komisyonu'nun, Avrupa Birliği'nin kültürel kimliğini ve kültürel mirasını ortaya çıkarmak amacıyla yaptığı çalışmalar sırasında rastlanılmış olup araştırmalar halen devam etmektedir (Kocapınar 2007, aktaran Çulha, 2008: 1829).

Kültür turizmi, ev sahibi topluluk dışındaki kişilerin bir topluluk, grup ya da kuruluşun tarihsel, sanatsal, bilimsel veya yaşam tarzı, kültürel miras sunumlarına olan merak ile tamamen veya kısmen motive edilmeleriyle yaptıkları ziyaretlerdir (Silberberg, 1995:362). Kültür turizmi, insanların kendi kültürlerini veya diğer kültürleri merak etmeleri, görmek ve tanımak istemeleri dolayısıyla kültürler arası etkileşim kurma ihtiyacından dolayı ortaya çıkan, turistlerin görgüsünü ve bilgisini arttıran, araştırma yapmalarını sağlayan, gidilen bölgedeki kasaba, köy, folklorik yapı, el sanatları, yerleşim şekilleri gibi değerleri tanımalarını sağlayan turizm türüdür (Albayrak, 2013:51-52).

Kültür turizmi, geçmiş ve çağdaş kültürlerle ait somut ve somut olmayan değerleri görme, onlarla ilgili bilgi edinme amacı ile gerçekleşen, bununla ilgili

hizmetlerin satın alınmasına bağlı olarak doğrudan ve dolaylı faaliyetlerden oluşan turizm olgusudur (Gülcan, 2010: 102). Kültür turizminin faaliyet kapsamını kültürel etkinlikler belirler. Bir bölgenin coğrafyası, tarihi, adet ve gelenekleri, giyim kuşam gibi özelliklerini tanımak için yapılan faaliyetler kültür turizmi kapsamına girmektedir (Haber, 2011: 32).

Kültür turizmi turizmde yeni bir turizm tipi olarak görülse de araştırıldığı zaman turizm içindeki en eski turizm çeşidi olduğu görülmektedir. Anadolu'da Hititlerin, Lidyalıların, Urartuların ve Lidyalıların tapınaklarını ziyaret etmeleri ilk yolculukların nedenidir. Turizmin 20. yüzyılda modern yaşama girmesiyle kültür turizmi deniz turizmi yanında ikinci planda kalmıştır. Fakat her yolculuk kültür kalıntılarının birkaçını her zaman içermiştir (Doğaner, 2013: 12).

Ülkeler turizmden elde ettikleri geliri arttırabilmek için, insanların turizm ile ilgili beklenti ve isteklerini karşılayacak turizm türleri geliştirmek zorundadırlar. Turistlerin istek ve beklentilerindeki farklılıkları araştırmaya yönelik çalışmalarda; turistlerin artık deniz, güneş, kum turizmi faaliyetleri yerine ağırlıklı olarak kültür ve doğa turizmi faaliyetlerine yöneldikleri belirtilmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 10). Mevsim şartlarına bağlı kalmadan turizmi on iki aya yaymak, turizme hareket kazandırmak, ülke kültürünü tanıtmak ve korumak için kültür turizminin geliştirilmesi önemli bir avantajdır (Emekli, 2006: 54).

Literatür incelendiğinde kültür turizmi ile ilgili birçok çalışmanın var olduğu söylenebilmektedir. Emekli (2006), çalışmasında Turizm coğrafyası araştırmalarında kültürel turizme ve coğrafya-kültür-turizm arasındaki ilişkiye dikkat çekmek, coğrafyanın ya da coğrafyacının turizm coğrafyası ve kültürel turizm araştırmalarındaki rolünü belirlemek istemiştir. Çalışma sonucunda coğrafyanın; kültür ve turizmi birleştiren bir güce sahip olduğunu ve turizm ile ilgili potansiyel belirleme ve planlama çalışmalarında hatta doğal ve kültürel çevrenin korunması çabalarında da etkin bir rol üstlendiğini belirtmiştir.

Uygur ve Baykan (2007), çalışmalarında kültür ve kültür turizmi kavramlarını, kültür turizmi kaynaklarını açıklamışlar ve kültürel turistlerin anlaşılması sağlanarak, turizm gelişiminin kültürel varlıklar üzerinde ortaya çıkaracağı olumlu ve olumsuz etkiler üzerinde durmuşlardır. Sonuç olarak kültür turizminin olumsuz etkilerinin oluşmaması için planlı ve kontrollü sürdürülebilir bir gelişme modeli benimsenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Çulha (2008), deve güreşleri festivallerinin kültür turizmini destekleyici turistik ürün olduğunu belirttiği çalışmasında, İzmir'in Selçuk, Pınarbaşı, Torbalı, Tire ve Bergama ilçelerinde düzenlenen festivaller üzerine alan çalışması yapmıştır. Alan

çalışmasındaki amacının, kültür turizmi kapsamında yer alan deve güreşi festivallerinin uluslararası nitelik kazanmasını sağlayarak Ege Bölgesinde kış turizminin kurtarıcısı haline getirmek olduğunu belirtmiştir. Yapılan çalışma sonucu deve güreşi festivalleri eski canlılığına kavuşsa da istenilen seviyede olmadığı, deve güreşlerinin devletin turizm politikası ve turizm yatırımları içinde gerçek yerini aldığı takdirde, çok önemli yararlar sağlayacağını vurgulamıştır.

Gülcan (2010), çalışmasında Türkiye'nin toplam turizm ürünü içindeki kültür turizminin ağırlığını ve kültür turizmi ürününün mevcut karakteristik yapısını analiz etmiştir. Çalışmada kültür ve turizm ilişkisini incelemiş, turizmin gelişimi için kültür turizminin itici güç olduğunu ortaya koymuş ve somut özelliklere dayalı kültür turizminin Türk turizmdeki yerini niteliksel ve niceliksel olarak ortaya koymuştur. Çalışma sonucuna göre Türkiye'nin kültür turizmi ürününün ağırlıklı olarak somut kültür varlıklarına dayalı olduğu, mevcut ürün karakterinin uzunca bir süredir değişmeden sunulduğu için rekabet açısından dezavantaj olduğu tespit edilmiştir. Bunun sonucunda somut kültürel varlıkların ürün haline getirilmesi ve kültür turizminde ürün farklılaştırılması gerektiğini belirtmiştir.

Kodaş ve Eröz (2012), kültürel turizmin kırsal turizmi tamamlayıcı fonksiyonunu açıklamak amacı ile gerçekleştirdikleri çalışmada, kırsal ve kültürel turizm üzerine yoğunlaşmış aralarındaki ilişkiden bahsetmişlerdir. Kültürel turları doğrudan doğa içinde gerçekleştikleri için kırsal turizm kapsamında değerlendirmişlerdir. Ülkemizin hem kırsal hem de kültürel anlamda çok zengin arz kaynaklarına sahip olmasının uluslararası turizm pazarında ilgi çektiğini bu nedenle Türkiye'ye gelen turistlerin deniz ve eğlence turizminden sonra en çok kültürel turizm amaçlı geldiklerine dikkat çekmişlerdir. Dolayısıyla turizmin gelecekte devamlılığı için sürdürülebilir turizme hizmet eden eko turizmin yanında kırsal ve onunla bütünleşen kültürel turizmin üzerinde daha fazla durulması gerektiğini vurgulamışlardır.

3 | TURİZMDE BİBLİYOMETRİK ÇALIŞMALAR

Yapılan alanyazın taraması sonucu kültür turizmi konusunda lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat, turizm alanında bir çok araştırmacı tarafından bibliyometrik çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Özel Hale ve Kozak (2012), literatürde turizm pazarlaması konusunda kapsamlı çalışma bulunmamasından dolayı gerçekleştirdikleri bu çalışmada amaç olarak 2000-2010 yılları arasında turizm pazarlaması alanında yayımlanan Türkçe makalelerin bibliyometrik özelliklerinin saptanması ve bu çalışmalarda yer alan makalelere yapılan atıfların analiz edilmesini belirlemişlerdir. Bu amaçla, ulaşılabilen 286 hakem denetimli makale

bibliyometrik özellikleri açısından incelenmiş ve bu makalelerde yer alan 4048 makale atfı üzerinden atıf analizi çalışması yapılmıştır. İncelenen makalelerde atıf yapılan kaynak türleri arasında dergilerin ilk sırada yer alması ve yabancı kaynakların yerli kaynaklara oranla daha fazla tercih edilmesi, çalışmadan elde edilen dikkat çekici bulgular arasında yer almaktadır.

Cevizkaya, İlsay ve Avcıkurt (2014), 2000-2013 yılları arasında turizm alan yazınında engellilerle ilgili çalışmaların çeşitli parametreler çerçevesinde bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesini amaçladıkları çalışmada; 515 yüksek lisans ve 88 doktora olmak üzere toplam 603 tez ve 49 makale incelemişlerdir. Araştırma sonucunda 2000- 2013 yılları arasında yüksek lisans ve doktora tezinin çoğunlukla Gazi üniversitesinde hazırlandığı saptanmıştır. Hazırlanan tezler yıllar bazında incelendiğinde, büyük çoğunluğunun 2010-2013 yılları arasında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Konu açısından ise eğitim ve öğretim, spor ve psikoloji alanları ilk sıralarda yer alırken turizm alanının ise 6. sırada olduğu tespit edilmiştir.

Güçlü Nergiz (2014), Türkiye'de 1990-2013 yılları arasında turizm alanında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin genel bir değerlendirmesini yaptığı çalışmada Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın internet adresinde kayıtlı olan lisansüstü tezleri "tür", "dil", "yıl", "üniversite", "enstitü", "anabilim dalı" ve "konu" gibi bibliyometrik özellikler açısından incelemiştir. Tezler adı geçen internet adresinde turizm, otel, otel işletmesi, seyahat acentası ve yiyecek-içecek işletmesi anahtar kelimeleri ile taranmış, 1565 yüksek lisans ve 783 doktora tezi olmak üzere toplam 2348 tez araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda 1990-2013 yılları arasında tez çalışmaları içerisinde en fazla yüksek lisans tezinin Gazi Üniversitesi'nde, doktora tezinin ise Dokuz Eylül Üniversitesi'nde hazırlandığı saptanmıştır. Zaman açısından incelendiğinde en fazla sayıda tezin 2010-2013 yılları arasında hazırlandığı saptanmıştır. Konu açısından yüksek lisans tezlerinde turizm, işletme ve mimarlık konulu tezler ilk sıralarda yer alırken; doktora tezlerinde turizm, işletme ve coğrafya konulu tezler şeklinde bir dağılım göze çarpmaktadır.

Toksöz ve Birdir (2016), kültürel mirasla ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik özelliklerini ortaya koymayı amaçladıkları çalışmada, 2006-2015 yıllarına ait 84 lisansüstü teze erişim sağlamışlardır. Kayıt altına alınan tezler üniversite, enstitü, yayım yılı, alt konu vb. bibliyometrik özellikler baz alınarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda en fazla tezin İstanbul Teknik Üniversitesi'nde hazırlandığı saptanmıştır. Araştırma konularının en fazla dayandığı disiplin mimarlık, kültürel mirasla en fazla ilişkilendirilen kavramın koruyuculuk olduğu belirlenmiştir.

Ayaz ve Türkmen (2018)'de gerçekleştirdikleri çalışmada, yöresel yiyecekler konusunda 1999-2017 yılları arasında yapılan Ulusal Tez Merkezi internet sitesinde yayınlanan lisansüstü tez çalışmalarını sınıflandırarak analiz etmişlerdir. Araştırma kapsamında 45 adet lisansüstü tez; yıl, üniversite, ana bilim dalı, yazım dili, tez türü, çalışma konusu, anahtar kelimeler ve araştırma yöntemi gibi değişkenler ele alınarak bibliyografik açıdan incelenmiştir. Araştırma sonuçlarında görülmüştür ki yöresel yiyecekleri konu alan tezlerin çoğunluğu 2016 yılında yoğunlaşmakta ve yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır. Anahtar kelimeleri "yemek kültürü" ve "yöresel ürün" olarak öne çıkan tezlerin en fazla Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı kapsamında üretildiği belirlenmiştir.

4 | YÖNTEM

Çalışmada kültür turizmi alanında 1990-2018 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada; yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Söz konusu tezlere Yükseköğretim Kurulu'na bağlı Ulusal Tez Merkezi internet veri tabanı üzerinden erişilmiştir. Tezler "kültür turizmi" anahtar kelimesiyle taranmıştır. Tarama sonucunda 45 adet teze ulaşılmıştır. Tezlerin bibliyometrik özelliklerinin incelenmesi için tez künyelerinde yer alan; tezin türü, yazıldığı dil, tezin yayınlandığı yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, çalışma konusu gibi parametreler belirlenmiştir. Çalışmada, bibliyometrik özelliklerin incelenmesi için belirlenen parametrelere ilişkin verilerin sayı ve yüzdeler olarak hesaplamaları yapılmıştır.

5 | BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, kültür turizmi konulu lisansüstü tezlere ilişkin veriler ve bu verilerin yorumlanması yer almaktadır. Aşağıdaki tablolarda çalışma kapsamında incelenen tezlere ilişkin tanımlayıcı bulgular yer almaktadır.

Tablo 1 Tezlerin Türüne İlişkin Bulgular

Tez Türü	Sayı	Yüzde
Yüksek Lisans	38	84,5
Doktora	6	13,3
Sanatta Yeterlilik	1	2,2
Toplam	45	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, incelenen tezlerin 38'i (%84,5) yüksek lisans, 6'sı (13,3) doktora tezi, 1'inin (2,2) sanatta yeterlilik tezi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2 Tezlerin Hazırlanmış Diller

Dil	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlilik	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Türkçe	36	94,8	6	100	1	100
İngilizce	2	5,2	-	-	-	-
Toplam	38	100	6	100	1	100

Tablo 2'ye göre; kültür turizmini konu alan lisansüstü tezlerin dil dağılımına bakıldığında, 36 adet yüksek lisans tezi Türkçe (%94,8), 2 adet yüksek lisans tezi İngilizce (%5,2) olarak hazırlanmıştır. Doktora tezi 6 adet Türkçe (%100) olarak ve Sanatta yeterlilik tezi ise 1 adet Türkçe (%100) olarak hazırlanmıştır.

Tablo 3 Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans		Doktora	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1990	1	2,6	-	-
1999	1	2,6	-	-
2001	-	-	1	16,6
2002	2	5,2	-	-
2003	2	5,2	-	-
2005	1	2,6	-	-
2006	1	2,6	-	-
2007	1	2,6	1	16,6
2008	2	5,2	-	-
2009	1	2,6	1	16,6
2010	1	2,6	-	-
2011	4	10,5	-	-
2012	3	7,9	-	-
2013	3	7,9	-	-
2014	1	2,6	-	-
2015	4	10,5	2	33,3
2016	2	5,2	-	-
2017	7	18,4	1	16,6
2018	1	2,6	-	-
Toplam	38	100	6	100

Tablo 3'te görüldüğü üzere, kültür turizminde en fazla yüksek lisans tezi 7 adet (%18,4) olarak 2017 yılında, doktora tezi ise 2 adet (%33,3) olarak 2015 yılında yazılmıştır. Sanatta yeterlilik tezi ise sadece 2015 yılında 1 adet yazılmıştır. Türkiye'deki Kültür turizmi konusunda hazırlanan ilk yüksek lisans tezinin 1990

yılında, ilk doktora tezinin ise 2001 yılında yayınlandığı ortaya çıkmaktadır. Kültür turizmi ile ilgili 1990-1999 yılları arası ve 2000, 2004 yıllarında lisansüstü teze rastlanılmamıştır.

Tablo 4 Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

	Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlilik	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1	Adnan Menderes Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
2	Akdeniz Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
3	Anadolu Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
4	Ankara Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
5	Atatürk Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
6	Atılım Üniversitesi	3	7,9	-	-	-	-
7	Balıkesir Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
8	Beykent Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
9	Boğaziçi Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
10	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
11	Ege Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
12	Osmangazi Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
13	Fatih Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
14	Gazi Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
15	Gaziantep Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
16	Hacettepe Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
17	İstanbul Üniversitesi	6	15,7	2	33,3	-	-
18	İstanbul Bilgi Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
19	İstanbul Teknik Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
20	Karabük Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
21	Koç Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
22	Marmara Üniversitesi	-	-	2	33,3	-	-
23	Mersin Üniversitesi	1	2,6	-	-	-	-
24	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	-	-	1	16,6	-	-
25	Sakarya Üniversitesi	2	5,2	-	-	-	-
26	Süleyman Demirel Üniversitesi	-	-	-	-	1	100
27	Yıldız Teknik Üniversitesi	1	2,6	1	16,6	-	-
	Toplam	38	100	6	100	1	100

Tablo 4'te görüldüğü üzere Türkiye'de kültür turizm ile ilgili tezler 27 farklı üniversitede hazırlanmıştır. Tabloya göre en fazla yüksek lisans tezi 6 adet (%15,7) olarak İstanbul Üniversitesi'nde ve en fazla

doktora tezi ise 2 adet (%33,3) olarak İstanbul ve Marmara Üniversiteleri'nde yazılmıştır.

Tablo 5 Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlilik	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sosyal Bilimler Enstitüsü	35	92,1	5	83,3	-	-
Fen Bilimleri Enstitüsü	2	5,3	1	16,7	-	-
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	2,6	-	-	-	-
Güzel Sanatlar Enstitüsü	-	-	-	-	1	100
Toplam	38	100	6	100	1	100

Tablo 5'e göre, en fazla yüksek lisans tezlerinin hazırlandığı enstitü 35 adet (%92,1) ile Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. Bunu 2 adet tez (%5,3) ile Fen Bilimleri Enstitüsü ve 1 adet tez (%2,6) ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü takip etmektedir. Doktora tezleri 5 adet tez (%83,3) Sosyal Bilimler Enstitüsünde ve 1 adet tez de (%16,7) Fen Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmıştır. Sanatta Yeterlilik tezi ise Güzel Sanatlar Enstitüsünde hazırlanmıştır.

Tablo 6 Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

	Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlilik	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1	Anadolu Medeniyetleri ve Kültürel Miras Yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
2	Arkeoloji	1	2,6	-	-	-	-
3	Coğrafya	4	10,5	3	50	-	-
4	İletişim Bilimleri	-	-	2	33,3	-	-
5	İşletme	3	7,9	-	-	-	-
6	İşletme Yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
7	Kamu Yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
8	Kültür Yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
9	Mimarlık	1	2,6	-	-	-	-
10	Sanat ve Tasarım	-	-	-	-	1	100
11	Şehir ve Bölge Planlama	1	2,6	1	16,7	-	-
12	Turizm İşletmeciliği	8	21,0	-	-	-	-
13	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	6	15,7	-	-	-	-

14	Turizm İşletmeciliği Eğitimi	1	2,6	-	-	-	-
15	Turizm Yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
16	Türk Dili ve Edebiyatı	2	5,2	-	-	-	-
17	Türk Halk Bilimi	1	2,6	-	-	-	-
18	Diğer	5	13,1	-	-	-	-
	Toplam	38	100	6	100	1	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi tezlerin hazırlandığı anabilim dalları da incelenmiştir. Ancak bir kısım tezde anabilim dalları ile ilgili bilgi verilmediği tespit edilmiştir. Ulusal tez merkezi veri tabanında kültür turizmi konulu 5 adet yüksek lisans tezinin, yani yüksek lisans tezlerinin %13,1'inde anadalları belirtilmemiştir. Tablo 6'ya göre 8 tane yüksek lisans tezi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda, 3 tane doktora tezi ise Coğrafya Anabilim Dalı'nda hazırlanmıştır.

Tablo 7 Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konu	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlilik	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bir destinasyonda kültür turizmi	8	21	3	50	-	-
Bir bölgenin kültür turizmi potansiyeli	8	21	-	-	-	-
Kültür turizminin sürdürülebilirliği	3	7,9	-	-	-	-
Kültür turizmi kapsamında inanç turizminin yerel halk tarafından algılanması	1	2,6	-	-	-	-
Sosyal medya pazarlamasının kültür turizmine etkisi	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmi kapsamında kutsal mekanların turistik çekicilik açısından değerlendirilmesi	1	2,6	-	-	-	-
Bir destinasyonda koruma,sürdürülebilirlik, kültür turizmi amaçlı düzenlemeler	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmini geliştirme kapasitesinin ölçülmesinde kavramsal bir model ve yöntem denemesi	-	-	1	16,6	-	-
Kültür turizmne halkbilimsel bir yaklaşım	1	2,6	-	-	-	-
Tarihi konut işletmeciliği ve kültür turizmi ilişkisi	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmi kapsamında iletişim çalışmaları	-	-	1	16,6	-	-
Turizm tanıtımında kültür turizminin yeri	-	-	1	16,6	-	-

Eski kentsel yerleşim birimlerimizin kültür turizmimizdeki yeri	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmne yönelik paket tur hazırlanması	1	2,6	-	-	-	-
Bir bölgenin kültür turizmne sosyal ve ekonomik katkıları	1	2,6	-	-	-	-
Kentsel markalaşmada kültür turizminin etkisi	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmde çini sanatı	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmi stratejileri	1	2,6	-	-	-	-
Doğal ve kentsel sit alanlarında kültür turizmi ve yönetimi	1	2,6	-	-	-	-
Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında kültür turizmi	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmini geliştirmek	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmi ve gastronomi turları düzenleyen seyahat acentaları üzerinde tüketici talep boyutuyla ilgili bir araştırma	1	2,6	-	-	-	-
Türk tur operatörlerinin kültür turizmi pazarında sundukları ürünler açısından yabancı turist talebinin incelenmesi	1	2,6	-	-	-	-
Koruma ve kültür turizmi bağlamında İstanbul Tarihi Yarımada'da Bizans Dönemi mimari mirasının değerlendirilmesi	1	2,6	-	-	-	-
Kültür turizmi açısından köylere hizmet götürme birliği faaliyetleri	1	2,6	-	-	-	-
Hediyelik eşyanın kültür turizmne katkıları ve sürdürülebilirliği	-	-	-	-	1	100
Toplam	38	100	6	100	1	100

Tablo 7'ye göre yüksek lisans tezleri incelendiğinde; 8 tane tezin bir destinasyonda kültür turizmi ile ilgili olduğu, 8 tane tezin bir bölgede kültür turizm potansiyeli ile ilgili olduğu ve 3 tane tezin ise kültür turizminin sürdürülebilirliği ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Doktora tezleri incelendiğinde; 3 tane tezin bir destinasyonda kültür turizmi ile ilgili, sanatta yeterlilik tezi incelendiğinde ise 1 tane tezin hediyelik eşyanın kültür turizmne katkıları ve sürdürülebilirliği ile ilgili olduğu görülmektedir.

6 | SONUÇ

Bu çalışmada YÖK veri tabanında 1990-2018 yılları arasında kültür turizm ile ilgili yayınlanan 38 yüksek lisans, altı doktora tezi ve bir sanatta yeterlilik tezi çeşitli parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda en fazla yüksek lisans tezinin 2017 de en fazla doktora tezinin de 2015 yılında yazıldığı görülür. Araştırma sonuçlarında dikkat çeken; doktora düzeyinde yapılan çalışmaların sınırlı kaldığıdır. Bu alanda doktora düzeyinde daha çok çalışmanın yapılması gerektiği düşünülmektedir. En fazla yüksek lisans ve doktora tezi İstanbul Üniversitesi'nde yazılmıştır. En fazla yüksek lisans tezlerinin hazırlandığı enstitü Sosyal Bilimler Enstitüsüdür. Yayınlanan tezlerde kullanılan dil genel çoğunlukta Türkçedir. Anabilim dalları incelendiğinde, Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Coğrafya Anabilim dalları ön plana çıkmaktadır. Yayınlanan lisansüstü tezlerde konu olarak çoğunlukla bir destinasyonda kültür turizmi ve potansiyeli, kültür turizminin sürdürülebilirliği üzerinde durulmuştur. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, kültür turizmi konulu tezler, kullanılan yöntemler açısından incelenebilir.

Yazın taramasında kültür turizmi kavramını bibliyometrik açıdan inceleyen bir çalışmaya rastlanılmadığı için bu çalışmanın ilgili yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kültür turizmi konusunda yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, kültür turizminin turizm anabilim dalı içindeki yeri, önemi ve payının belirlenmesini sağlamıştır. Akademik düzeyde yapılacak çalışmalar, bilim dalının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, bu çalışmaların özellikle sektör yöneticilerine ve turizm planlamacılarına katkı sağladığı dikkate alındığında kültür turizmi konusunun üzerinde daha çok durulması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

REFERENCES

- Albayrak, A. (2013). "Alternatif Turizm Türleri: Kültür Turizmi" Alternatif Turizm, Ankara, Detay Yayıncılık.
- Ayaz, N. & Türkmen, B.M. (2018). Yöresel Yiyecekleri Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(1): 22-38.
- Bahçe, S. A. (2011). "Kültürel Miras Yönetimi", (Ed.) Mustafa Çakır, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Cevizkaya, G., Avcıkurt, C. & İlsay, S. (2014). Turizm Alan Yazınında Engelliler İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili (2000-2013). 15. *Ulusal Turizm Kongresi*, Gazi Üniversitesi, Ankara, ss. 145- 151.

- Çulha, O. (2008). Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması. *Journal of Yaşar University*, 3(12): 1826-1852.
- Doğaner, S. (2013) . Türkiye Kültür Turizmi, Doğu Kitapevi
- Emekli, G., (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2): 51-59.
- Güçlü, N. H. (2014), Türkiye'de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990-2013). VII. *Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, 04-05 Nisan 2014, Kuşadası, Aydın, ss. 212-221.
- Gülcan, B. (2010). Türkiye'de Kültür Turizminin Ürün Yapısı ve Somut Kültür Varlıklarına Dayalı Ürün Farklılaştırma İhtiyacı. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1).
- Haberal, H. (2011). Yayıncılık Kültürünün Yayla Turizmi İçindeki Önemi: Rize Yaylaları Örneği. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism. *Tourism Management*, 32(1): 16-27.
- Kodaş, D. & Eröz, S. S. (2012). Kırsal Turizm ile Kültürel Turizmin Bütünleşmesi. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22): 169-174.
- Özel, Ç. H. & Kozak, N. (2012), Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4): 715-733.
- Öztürk, Y. & Yazıcıoğlu, İ. (2002), Gelmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2.
- Silberberg, T., (1995). Cultural Tourism and Business Opportunities for Museums and Heritage Sites. *Tourism Management*, 16(5): 361-365.
- Toksöz, D. & Birdir, K. (2016). Turizm Alanyazında Kültürel Mirasla İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili. V. *Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu, I.Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 22-23 Nisan 2016, Gazimağusa Kuzey Kıbrıs.

Umut, A. L. & Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1): 19-47.

Uygur, S. M. & Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Ulusal Tez Merkezi (2018)<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>